

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 486-1907)

Originalt emne

Bade

Bade/Badeanstalter for varme Bade

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 30. januar 1908](#)
- 2) [Byrådsmødet den 6. februar 1908](#)
- 3) [Byrådsmødet den 2. april 1908](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 30. januar 1908 - side 23

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 486-1907)

Regnskab over O. M. Nyrups Legat i 1907.

Gaar til Revision.

Uddrag fra byrådsmødet den 6. februar 1908 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 486-1907)

Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet angaaende Indretning af en
Folkbebadeanstalt paa Gasværkets Grund:

"Eftersom der har vist sig en stedse stigende Trang til en Badeanstalt i Aarhus, hvor enhver

mod ringe Betaling kan erholde tempererede Styrtebade, i Lighed med de i de senere Aar i alle andre Storbyer indrettede Folkebade, har Belysningsvæsenet ikke villet undlade at fremkomme med Forslag til en saadan, nu da der tilbyder sig en gunstig Lejlighed.

Iblandt de Kvægfolde, som Belysningsvæsenet for nogle Aar siden erhvervede, findes en Bygning, som egner sig fortrinlig til Indretning af Badeanstalt; de gamle Mure kunne benyttes, og Bygningen ligger i umiddelbar Nærhed af Elektricitetsværkets Kedelhus, hvorfra Badeanstalten kan forsynes med Damp.

Belysningsvæsenet har derfor anmodet Hr. Arkitekt Frimodt-Clausen om at fremkomme med Forslag, og disse forelægges herved det ærede Byraad til Overvejelse.

Som det vil ses, har Arkitekten ment at burde foreslaa enten den vestlige Del af Bygningen eller hele Bygningen omdannet til Badeanstalt.

Anstalten vil da enten rumme 16 Brusebade i en Afdeling, der saa maa benyttes skiftevis af Kvinder og Mænd - eller 33 Bade i to Afdelinger, saaledes at Anstalten til enhver Tid bliver tilgængelig for saavel Kvinder som Mænd.

Udgifterne ville andrage:

i Tilfælde I..... Kr. 5200,

i Tilfælde II....." 10200,

hvtill kommer Omkostningerne ved Dampledningen og Kedelen samt Bruserne.

Dampledningen vil andrage ca. 200 Kr. og Badeinstallationen ca. 2500 Kr. for de 16 Bruser, ca. 5000 Kr. for de 33 do.

Udgifterne blive altsaa:

Forslag I:

Bygningens Indretning..... 5200 Kr.

Dampledning..... 200"

Badeinstallation 2500"

7900 Kr.

Forslag II:

Bygningens Indretning..... 10200 Kr.

Dampledning 200"

Badeinstallation..... 5000"

15400 Kr."

"Ved Behandling af Spørgsmaalet om billige Folkebade staar man overfor Spørgsmaalet om, i hvilken Grad man tør gøre Regning paa Befolkningens Tilslutning.

Udvalget foreslaar derfor at paabegynde Sagen i mindre Omfang ved at indrette en Badeanstalt for 16 Brusebade i Bygningens vestre Ende og foreløbig stille disse Bade til Afbenyttelse for Mænd.

ningen eller hele Bygningen omdannet til Badeanstalt.

Anstalten vil da enten rumme 16 Brusebade i en Afdeling, der saa maa benyttes skiftevis af Kvinder og Mænd - eller 33 Bade i to Afdelinger, saaledes at Anstalten til enhver Tid bliver tilgængelig for saavel Kvinder som Mænd.

Udgifterne ville andrage:

i Tilfælde I..... Kr. 5200,

i Tilfælde II....." 10200,

hvortil kommer Omkostningerne ved Dampledningen og Kedelen samt Bruserne.

Dampledningen vil andrage ca. 200 Kr. og Badeinstallationen ca. 2500 Kr. for de 16 Bruser, ca. 5000 Kr. for de 33 do.

Udgifterne blive altsaa:

Forslag I:

Bygningens Indretning..... 5200 Kr.

Dampledning..... 200"

Badeinstallation 2500"

7900 Kr.

Forslag II:

Bygningens Indretning..... 10200 Kr.

Dampledning 200"

Badeinstallation..... 5000"

15400 Kr."

"Ved Behandling af Spørgsmaalet om billige Folkebade staar man overfor Spørgsmaalet om, i hvilken Grad man tør gøre Regning paa Befolkningens Tilslutning.

Udvalget foreslaar derfor at paabegynde Sagen i mindre Omfang ved at indrette en Badeanstalt for 16 Brusebade i Bygningens vestre Ende og foreløbig stille disse Bade til Afbenyttelse for Mænd.

Bekostningen vil efter ovenstaaende Overslag blive Kr. 8000, hvilket Beløb foreslaas afholdt af Belysningsvæsenets Drift for 1908-09. Endvidere foreslaas det at lade denne Badeanstalts Drift indgaa under Betysningsvæsnet og at aabne den for Benyttelse i Løbet af indeværende Sommer."

Vestesen gennemgik og anbefalede Udvalgets Indstilling, hvorefter man sikkert vilde faa en net og pæn Anstalt, tilmed da Lokalteterne egnede sig fortrinlig i det tilsigtede Øjemed. Brusebade vilde blive anvendt i størst mulig Omfang, fordi de var billige og hurtige, og fordi det største Publikum antagelig i Længden vilde foretrække dem. Da man ingen Erfaring havde for, hvorledes det vilde gaa med en større Anstalt, og da der til en saadan vilde medgaa ret betydelige Beløb, vilde Udvalget henstille, at man foreløbig kun anvendte de 8000 Kr. og for dem indrettede 16 Brusebade alene for Mænd. For Kvinder var Bade maaske lige saa nødvendige; men Erfaringen viste, at Kvinderne behøvede længere Tid til at vænne sig til en saadan ny Anstalt, og Udvalget vilde derfor helst først aabne en Afdeling for Mænd og saa se Tiden an. Denne Afdeling skulde saa holdes aaben hele Dagen og hele Ugen. Efter al Sandsynlighed vilde man saa allerede næste Aar kunne skride til en Udvidelse, og saa vilde der blive indrettet en Afdeling for Kvinder.

Entreen skulde ansættes meget billig. Da hele Foranstaltningen maatte anses for et Forsøg, foreslog Udvalget, at Udgiften afholdtes af Belysningsvæsenets Driftskonto for 1908-09.

Samuelson anbefalede Forslaget. Det var nu mange Aar siden, at Udvalget for Belysningsvæsenet havde faaet overdraget at fremkomme med Forslag til en Folkebadeanstalt, og Udvalget havde da heller ikke ladet Sagen ligge hen, men spekuleret paa dens Realisation og indhentet Oplysninger. Det kunde nok siges, at dette Forslag ikke

fuldt ud var, hvad man kunde ønske, men det var dog et Skridt fremad i den rigtige Retning og var den lempeligste og billigste Maade at faa begyndt paa. Der var i Indstillingen kun omtalt Brusebade, men han vilde dog anse det for rigtigst, om der ogsaa blev indrettet et Par Karbade, ligesom han ogsaa vilde foreslaa, at Anstalten straks blev delt i en Afdeling for Kvinder og en for Mænd med henholdsvis 6 og 10 Brusebade. Driften vilde dermed nok blive noget dyrere, idet der saa ogsaa maatte ansættes et kvindeligt Opsyn; men da Trangen til Bade sikkert var lige saa stor hos Kvinderne som hos Mændene, maatte det dog tilraades, at man foretog denne lille Ændring.

Lottrup pegede paa, at Foranstaltningen var saa lille, at sikkert ingen kunde have noget imod at gaa med. Han troede ikke, at man med det foreslaaede vilde løse Spørgsmaalet for længere Tid, og var overbevist om, at Tilstrømningen vilde blive saa stor, at man allerede efter nogle Maaneders Forløb maatte skride til en Udvidelse.

Sabroe hilste Forslaget med Glæde, skønt den Anstalt, man fik efter det, kun i meget ringe Grad kunde kaldes en Folkebadeanstalt, maaske kun en Renselsesanstalt. Forsøget vilde sikkert medføre, at Byraadet ikke vilde kunne vige tilbage, naar Kravet viste sig om en virkelig Folkebadeanstalt. i Gøteborg havde man fire store saadanne Anstalter, der havde almindelig Tilslutning, og den Folkebadeanstalt, som Byen snart vilde komme til at rejse, maatte indrettes og udstyres saaledes, at alle baade rige og fattige kunde søge den.

Filtenborg undrede sig over, at Belysningsvæsenet ikke havde Brug for Staldene, som dog i sin Tid tilen rethøj Pris var købt med en Udvidelse af Elektricitetsværket for Øje. Sagen var sikkert baades mukoggod; men daman havde ventet, saa længe, og da det drejede sig om en ny og ikke absolut nødvendig Foranstaltning, vilde det dog sikkert være rigtigst at vente lidt endnu, tilmed da der var stor Stigning paa næsten alle Budgetter. Han savnede Oplysning om Driftsudgifterne og hævdede, at det blev det samme, enten man tog Udgiften af Belysningsvæsenets Drift eller af Budgettet. I Princippet havde han intet mod Sagen, men Tiden var uheldig, og Anstalten vilde utvivlsomt kræve ret store Tilskud.

Simonsen mente, at det Beløb, der var Tale om, var saa ringe, at det nok kunde tages af Belysningsvæsenets Driftskonto. Det vilde være en ganske anden Sag, hvis Forslaget gik ud paa at oprette en virkelig Folkebadeanstalt; saa vilde det være rigtigst at tage Beløbet af Laan. Han vilde anbefale Forslaget ud fra den Forudsætning, at man ved det kom ind paa en Tanke, som man havde næret i mange Aar og dog ikke faaet realiseret, og fordi det vilde medføre, at der snart vilde vise sig Trang til en virkelig Folkebadeanstalt.

Han tvivlede om, at den gamle Bygning kunde udstyres saaledes, at den blev Navnet "Badeanstalt" værdig, ligesom han ogsaa tvivlede om, at Pladsforholdene, i alt Fald efter den forelagte Skizze, vilde blive blot nogenlunde taalelige. Efter Skizzen syntes det ogsaa, som om de gamle Cementkummer skulde blive staaende, ganske vist overdækket med Træ; han troede, dette vilde være uheldigt, da Fugtigheden sikkert vilde være tilbøjelig til at samle sig i disse Kummer. Han fandt det nødvendigt, at der blev indrettet 1 eller 2 Karbade, i alt Fald i Kvindeafdelingen, og vilde gerne henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, hvor ønskeligt det vilde være at faa indrettet et Damprum, saaledes at de meget almindelige "halvrussiske Dampbade" kunde tages.

Jakob Jensen havde i otte Aar ventet Forslag om en Badeanstalt, men glædede sig nu over, at Tanken endelig blev til Virkelighed. Han tvivlede ikke om, at Udvalget længe havde spekuleret paa at oprette en Badeanstalt, men Spekulationerne havde sikkert ikke været særlig voldsomme, naar de kun resulterede i denne langt fra ideelle Anstalt. Skønt Anstalten blev saa primitiv som vel mulig, kunde han dog gaa med, da han var bange for, at man, hvis Sagen blev udsat, kunde komme til at vente endnu i 8 Aar paa et nyt Forslag. Han havde hellere set Forslag om en virkelig Badeanstalt og tvivlede ikke paa, at en saadan vilde faa Tilslutning nok. Derom vidnede ogsaa det, at "Romersk Badeanstalt" var optaget Dagen igennem, og at Sygehusbadene blev benyttet i den videst mulige Udstrækning. Det foreslaaede Forsøg kunde han imidlertid nok tiltræde paa Betingelse af, at der straks blev aabnet saavel en Kvindeafdeling som en Mandsafdeling. Den første Afdeling kunde tælle 6 Brusebade, den anden 10. Mandsafdelingen kunde saa let udvides ved at lægge Rum til og Kvindeafdelingen ved flytte Mellemdøren. Da hele Foranstaltningen kun var rent midlertidig, vilde han fraraade Indretning af Karbade og Damprum, hvad kun vilde forsinke Udvidelsen.

dækket med Træ; han troede, dette vilde være uheldigt, da Fugtigheden sikkert vilde være tilbøjelig til at samle sig i disse Kummer. Han fandt det nødvendigt, at der blev indrettet 1 eller 2 Karbade, i alt Fald i Kvindeafdelingen, og vilde gerne henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, hvor ønskeligt det vilde være at faa indrettet et Damprum, saaledes at de meget almindelige "halvrussiske Dampbade" kunde tages.

Jakob Jensen havde i otte Aar ventet Forslag om en Badeanstalt, men glædede sig nu over, at Tanken endelig blev til Virkelighed. Han tvivlede ikke om, at Udvalget længe havde spekuleret paa at oprette en Badeanstalt, men Spekulationerne havde sikkert ikke været særlig voldsomme, naar de kun resulterede i denne langt fra ideelle Anstalt. Skønt

Anstalten blev saa primitiv som vel mulig, kunde han dog gaa med, da han var bange for, at man, hvis Sagen blev udsat, kunde komme til at vente endnu i 8 Aar paa et nyt Forslag. Han havde hellere set Forslag om en virkelig Badeanstalt og tvivlede ikke paa, at en saadan vilde faa Tilslutning nok. Derom vidnede ogsaa det, at "Romersk Badeanstalt" var optaget Dagen igennem, og at Sygehusbadene blev benyttet i den videst mulige Udstrækning. Det foreslaaede Forsøg kunde han imidlertid nok tiltræde paa Betingelse af, at der straks blev aabnet saavel en Kvindeafdeling som en Mandsafdeling. Den første Afdeling kunde tælle 6 Brusebade, den anden 10. Mandsafdelingen kunde saa let udvides ved at lægge Rum til og Kvindeafdelingen ved flytte Mellemdøren. Da hele Foranstaltningen kun var rent midlertidig, vilde han fraraade Indretning af Karbade og Damprum, hvad kun vilde forsinke Udvidelsen.

Vestesen maatte overfor Hr. Filtenborgs Udtalelser om, at Elektricitetsværket ikke havde Brug for Stalden til Udvidelser, gøre gældende, at Værket netop i høj Grad havde Stalden nødvendig til en Kedeludvidelse, og at derfor kun den nordligste Fløj og lidt af Midterfløjen kunde stilles til Raadighed for en Badeanstalt.

Hvis der straks skulde indrettes Bade for Kvinder, vilde Driften blive dyrere, og man vilde ikke faa det rette Indblik i Driftsudgifterne, saa man burde for at vinde Erfaring foreløbig kun indrette en Afdeling for Mænd. Han kunde ikke paatage sig Ansvar for Forslagets sene Fremkomst, da han ikke havde siddet i Udvalget for Belysningsvæsenet i 8 Aar, og da han først ved sidste Budgetbehandling havde givet Tilsvar paa Forespørgselen om en Folkebadeanstalt. Det var kun et Par Aar siden, Staldene var blevet købt. Først efter Købet havde man paa Elektricitetsværkets Grund Plads at afgive, og det var i høj Grad tvivlsomt, om der kunde skaffes Plads til en stor Badeanstalt der uden ved Ekspropriation. Til Hr. Jakob Jensen ønskede han at sige, at der til en virkelig stor Folkebadeanstalt vilde medgaa 150,000 Kr. eller mere, og det var vel alle enige om, at saa stor en Udgift magtede man ikke nu.

Der kunde ikke opstilles et Overslag over Driften, da man ingen Erfaring havde, men Driftsudgifterne kunde næppe med den lille Anlægssum blive synderlig store. Cementkummerne eller Trugene skulde benyttes som Bænke i Afklædningsrummene, altsaa hvor der ikke kom Vand. Til hvert Bad vilde der blive et Fladerum paa 10 kv-Alen, og det kunde nok kaldes tilstrækkelig for en enkelt Person. I det hele taget vilde man nok for de smaa Midler faa en hyggelig og komfortabel Anstalt.

Simonsen vilde være meget ked af det, hvis der ikke blev noget Damprum. Et saadant

kunde indrettes meget billigt ved at tage et Baderum fra og gøre det tæt; Dampen dertil vilde ikke repræsentere større Udgift end det varme Vand til Brusebadet, og som Renselsesbad vilde det være langt at foretrække for Brusebad.

Jakob Jensen skulde gerne indrømme, at Hr. Vestesen ikke havde været i Udvalget for Belysningsvæsenet i 8 Aar; men derfor var det alligevel rigtigt, at der fra dette Udvalgs Side i 8 Aar var blevet talt om en Folkebadeanstalt, og antagelig var Sagen gaaet i Arv fra det ene Udvalg til det andet. Det var maaske nok rigtig, at Kvindebade straks vilde fordyre Driften noget; men næste Aar rykkede Kvinderne sandsynligvis ind i Byraadet, og de vilde sikkert se skævt til Hr. Vestesen, hvis der ikke blev tænkt paa dem nu. For at mildne noget paa Driftsudgifterne, kunde man jo indrette det saaledes, at Kvindebadene kun var aabne fra Kl. 3 Eftermiddag til Kl. 8 Aften. Saa kunde Driften af dem ikke koste synderligt, tilmed da det kvindelige Opsyn vilde være forholdsvis billigt.

Han troede sikkert, at Kvindeafdelingen vilde blive optaget, saa længe den var aaben, og vilde meget bede Udvalget forsøgsvis indrette baade en Mands- og en Kvindeafdeling. At der intet Driftsoverslag var fremlagt, kunde han godt tilgive Udvalget, da Anlægssummen var saa ringe.

Samuelson maatte give Hr. Jakob Jensen Ret i, at Spørgsmaalet i 8 Aar havde været paa Tale, derved at Hr. Lottrup flere Gange havde rejst det; men det var først efter Købet af Staldene, at Tanken kunde realiseres, saa Hr. Jakob Jensen havde ikke helt Ret alligevel. Han anbefalede vedblivende, at der ogsaa blev indrettet Bade for Kvinder, særlig da det var vanskeligt at komme til at benytte Badene paa Hospitalet, og syntes ogsaa, det var rigtigt at faa, om ogsaa blot et enkelt, Karbad i hver Afdeling. Et Damprum kunde ej heller blive saa vanskeligt at indrette.

Vestesen gjorde gældende, at Udvalget ikke kunde love, at Anstalten kunde udvikle sig til mere, end Forslaget lød paa. For ham var det ikke afgørende, om man fik Kvindebadene med et Aar før eller senere, saa hvis Byraadet ansaa det for bedst at anvende de 15000 Kr., saa udførte man straks hele Forslaget.

Jakob Jensen kunde ikke se, at det vilde fordyre Anlægget, om man i Stedet for at indrette 16 Bade til Mænd alene indrettede 10 Bade for Mænd og 6 for Kvinder, saa for de 8000 Kr. kunde man nok faa Bade for begge Køn.

Vestesen havde forstaaet Hr. Jakob Jensen saaledes, at alle Badene skulde staa aabne

for Mænd en Tid af Dagen og for Kvinder en anden, men efter det sidst fremførte kunde han godt gaa med til straks ogsaa at oprette Bade for Kvinder.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Hensynet til den pekuniære Side maatte medføre, at Sagen henvistes til Budgetudvalget.

Indstillingen vedtoges, dog saaledes at der indrettes 10 Bade for Mænd og 6 for Kvinder. Med Hensyn til Beløbets Tilvejebringelse henvises Sagen til Budgetudvalget.

dene, at Tanken kunde realiseres, saa Hr. Jakob Jensen havde ikke helt Ret alligevel. Han anbefalede vedblivende, at der ogsaa blev indrettet Bade for Kvinder, særlig da det var vanskeligt at komme til at benytte Badene paa Hospitalet, og syntes ogsaa, det var rigtigt at faa, om ogsaa blot et enkelt, Karbad i hver Afdeling. Et Damprum kunde ej heller blive saa vanskeligt at indrette.

Vestesen gjorde gældende, at Udvalget ikke kunde love, at Anstalten kunde udvikle sig til mere, end Forslaget lød paa. For ham var det ikke afgørende, om man fik Kvindebadene med et Aar før eller senere, saa hvis Byraadet ansaa det for bedst at anvende de 15000 Kr., saa udførte man straks hele Forslaget.

Jakob Jensen kunde ikke se, at det vilde fordyre Anlægget, om man i Stedet for at indrette 16 Bade til Mænd alene indrettede 10 Bade for Mænd og 6 for Kvinder, saa for de 8000 Kr. kunde man nok faa Bade for begge Køn.

Vestesen havde forstaaet Hr. Jakob Jensen saaledes, at alle Badene skulde staa aabne for Mænd en Tid af Dagen og for Kvinder en anden, men efter det sidst fremførte kunde han godt gaa med til straks ogsaa at oprette Bade for Kvinder.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Hensynet til den pekuniære Side maatte medføre, at Sagen henvistes til Budgetudvalget.

Indstillingen vedtoges, dog saaledes at der indrettes 10 Bade for Mænd og 6 for Kvinder. Med Hensyn til Beløbets Tilvejebringelse henvises Sagen til Budgetudvalget.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. april 1908 - side 9

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 486-1907)

Det vedtoges, at Beløbet til Indretning af Badeanstalten ved Gasværket udredes af Laan.

